

Pedagogisch Beleidsplan

Oktober 2020

Inhoudsopgave

Inleiding

- Waarom een pedagogisch beleidsplan?
- Voor wie is dit plan geschreven?
- Organisatie van de peuterspeelzaal

Hoofdstuk 1: Functie en visie

1.1 Functie van de peuterspeelzaal

1.2 Visie op de ontwikkeling van kinderen

Hoofdstuk 2: Pedagogisch handelen

2.1 Ontwikkelingsstimulering

- Cognitieve ontwikkeling
- Spraaktaal ontwikkeling
- Denk ontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Persoonlijke ontwikkeling
- Creatieve ontwikkeling
- Ontwikkeling van identiteit en eigenwaarde

2.2 Verschillen in ontwikkeling

- Leeftijdsindeling
- Observatie
- Vroegtijdige onderkenning van afwijkende ontwikkeling

2.3 Waarden en normen

- Identiteit en daaruit voortvloeiende waarden en normen
- Regels en afspraken
- Structureren en grenzen
- Vieringen van feesten
- Activiteiten

2.4 Verzorging

- Veiligheid
- Hygiëne
- Eten en drinken

Hoofdstuk 3: Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

3.1 VVE

3.2 Peuterspeelzaal De Ark

3.3 Pyramide-methode

3.4 Werken met een doelgerichte planning

3.5 Voldoende aandacht voor taalontwikkeling en een programmatische aanpak

3.6 Passend bij ontwikkelingsniveau

- 3.7 Inrichting van de ruimte
- 3.8 Samenwerking met ouders/verzorgers.

Hoofdstuk 4: Dagindeling en ruimte-inrichting

- 4.1 Ochtenddagdeel
- 4.2 Middagdagdeel
- 4.3 Ruimte
- 4.4 Hoeken

Hoofdstuk 5: Ouders/verzorgers

- 5.1 Inleiding
- 5.2 Informatie-uitwisseling
- 5.3 Informatie over het kind
- 5.4 Opvoedingsuitwisseling en -ondersteuning
- 5.5 Invloed van ouders/verzorgers
- 5.6 Wenbeleid

Hoofdstuk 6: Externe contacten

- 6.1 Basisscholen
- 6.2 Consultatiebureau
- 6.3 Jeugdoverleg
- 6.4 Opleidingen (stagiaires)
  - Uitgangspunten
- 6.5 Personeel
- 6.6 Het vier-ogen-principe

Hoofdstuk 7: Toetsing en evaluatie van het pedagogisch beleidsplan

Bijlage 1   **Observatieformulier 3 jaar**

Bijlage 2   **Observatieformulier 4 jaar + overdracht**

Inleiding

Waarom een pedagogisch beleidsplan?

De ontwikkelingen in het peuterspeelzaalwerk gaan snel. De laatste jaren is er heel veel veranderd in het peuterspeelzaalwerk. Men beseft steeds meer dat juist de ervaringen in de eerste levensjaren belangrijk zijn voor de verdere ontwikkeling van het kind.

Vooraf vanuit dit oogpunt worden peuterspeelzalen opgeroepen zich te professionaliseren. Dit komt het werk zeker ten goede.

In dit pedagogische beleidsplan formuleren wij onze visie en identiteit en werken die uit in het concrete handelen zoals dat gebeurt op de peuterspeelzaal. Hiermee hebben we een instrument in handen om al ons handelen en vooral vernieuwingen, te toetsen aan onze visie.

Daarnaast is dit plan bedoeld om ook naar buiten toe te laten zien wie we zijn en waar we voor staan.

Voor wie is dit plan geschreven?

In de eerste plaats is dit plan geschreven voor onszelf. Door middel van dit plan toetsen wij ons handelen aan onze visie. Vooral bij het invoeren van nieuw beleid is het van belang om dit aan te passen aan onze eigen uitgangspunten. Nieuwe werknemers kunnen door dit beleidsstuk, de organisatie snel leren kennen.

Een andere belangrijke doelgroep zijn de ouders/verzorgers van onze peuters. Zij hebben er recht op om te weten wat er gebeurt op de peuterspeelzaal en welke visie daaraan ten grondslag ligt. Daarnaast dient dit plan om duidelijkheid te verschaffen over onze werkwijze aan subsidieverleners en andere externe contacten.

Organisatie van de peuterspeelzaal

Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzaal De Ark bestaat uit een bestuur van vijf personen. Momenteel werken er zes leidsters op de peuterspeelzaal. Naast deze professionele krachten zijn wij een SBB erkend leerbedrijf waardoor wij regelmatig stagiaires hebben. Ook werken wij graag met vrijwilligers. Er is een vaste vrijwilliger die de leidsters vooral ondersteunt bij de praktische handelingen (eten, drinken, jassen aan en uit, helpen bij het spelen en bij het werkje).

De Ark is gevestigd aan de Bosrand, van origine opgezet als specifiek kindcentrum. In het pand is tevens een kinderdagopvang gevestigd.

Naast 'reguliere' kinderen staat de peuterspeelzaal ook open voor kinderen met een VVE-indicatie. De leidsters hebben hiervoor een VVE-opleiding gevolgd, er wordt gewerkt met de Piramide-methode. De VVE-geïndiceerde kinderen komen op woensdagmiddag in een specifieke VVE-groep met maximaal acht kinderen en twee leidsters. Daarnaast komen zij op drie dagdelen naar een reguliere groep. Ook op de reguliere groepen wordt er met de Piramide-methode gewerkt en krijgen de kinderen met een VVE-indicatie meer aandacht in de zogeheten 'kleine kring'.

Hoofdstuk 1: Functie en visie

1.1 Functie van de peuterspeelzaal

Peuterspeelzaal De Ark streeft ernaar om bij al haar activiteiten een verantwoorde opvang te bieden. Het welzijn van de peuter en het uitgangspunt dat ieder kind een uniek schepsel van God is staat centraal! Dit maakt dat wij iedere peuter speciale aandacht geven.

De peuterspeelzaal biedt aan peuters de mogelijkheid om zich in een veilige omgeving en in groepsverband met leeftijdsgenoten, te ontwikkelen.

De peuterspeelzaal dient te voldoen aan eisen met betrekking tot kwaliteit en continuïteit volgens de wetten van de overheid. Ook dient de peuterspeelzaal rekening te houden, voor zover mogelijk, met de wensen van de ouders/verzorgers.

1.2 Visie op de ontwikkeling van kinderen

De Ark streeft er naar een opvoedingssituatie te bieden die aansluitend en aanvullend is op de opvoedingssituatie thuis.

De peuterspeelzaal is een plaats waar peuters leren omgaan met andere peuters, door meer samen te spelen, te eten en drinken, het maken van een werkje en luisteren in de kring.

Omdat het voor de peuter vaak de eerste stap is in de 'buitenwereld' wordt aan de peuter individuele aandacht gegeven om zijn vertrouwen te winnen. Het is belangrijk dat de peuter zich veilig en geborgen voelt. Door het omgaan met andere peuters leren de peuters de uitwerking van hun gedrag op anderen ervaren. Tevens leren peuters al vroeg de betekenis van delen, helpen, rekening houden met een ander, omgaan met conflicten en opkomen voor jezelf. Door de omgang met andere leeftijdsgenootjes, wordt de peuter zich ook bewust van de verschillen die er zijn. Ook ontdekt de peuter zichzelf in het contact met de ander.

De peuterspeelzaal creëert optimale ontwikkelingskansen voor alle peuters in de leeftijd van 2,25 - 4 jaar door het aanbieden van veelzijdige en passende speelmogelijkheden.

Zowel in groepsverband als individueel wordt bewust aangesloten op de ontwikkelingsfase waarin de peuter zich bevindt.

De Ark neemt een klein deel van de opvoeding van de peuters over. Door haar protestants christelijke levensovertuiging wil de peuterspeelzaal een omgeving bieden die in overeenstemming is met de eigen belevingswereld van de gezinnen waarin de peuters opgroeien. De Ark staat ook open voor andersdenkenden, mits zij instemmen met de regels.

Ouders/verzorgers mogen van de leidsters betrokkenheid bij de peuter verwachten. Zij kunnen meedenken over opvoedingsvragen als ouders/verzorgers daaraan behoefte hebben. Ook hebben de leidsters een signalerende functie ten aanzien van het welzijn en het functioneren van de peuters. Dit wordt vastgelegd rond het derde en vierde levensjaar door middel van een observatieformulier dat met de ouders/verzorgers wordt besproken (Zie bijlage 1).

Een doel van de peuterspeelzaal is om de ontwikkeling te signaleren, te stimuleren en te volgen. We willen vormgeven aan een doorgaande ontwikkelingslijn. De Piramide-methode geeft hiervoor handvatten, in het bijzonder voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand. In hoofdstuk 3 kunt u meer lezen over deze VVE- methode.

De levensbeschouwelijke grondslag geeft de visie, een doelstelling op specifieke wijze. Zo wordt geprobeerd in de activiteiten de christelijke boodschap een centrale plaats te geven. Elke peuter wordt gezien als een uniek persoon, die zijn waarde heeft als schepsel van God en die in zijn leven door Hem wordt gedragen.

Hoofdstuk 2. Pedagogisch handelen

2.1 Ontwikkelingsstimulering

De peuterspeelzaal heeft als doel alle ontwikkelingsfasen aan bod te laten komen.

Cognitieve ontwikkeling

De cognitieve ontwikkeling heeft betrekking op de ontwikkeling van de taal (zowel begrijpen als spreken) en het denken.

Begrip en inzicht verwerven door informatie uit de omgeving te ordenen, te onthouden, toe te passen en te combineren met nieuwe situaties.

Spraaktaal ontwikkeling

De taal is voor de peuter een belangrijk middel om inzicht te krijgen in de omringende wereld. Door middel van taal krijgt de peuter uitleg en vraagt het hulp. Door veel tegen de peuter te praten, speelt de leidster hierin een actieve rol. Er wordt zoveel mogelijk op elke taaluitdrukking van de peuter gereageerd. Door de leidster wordt geen brabbeltaal gesproken of nagepraat. De leidster geeft de peuter het voorbeeld door duidelijk en algemeen beschaafd Nederlands te spreken. Anders sprekenden wordt geadviseerd hoe hier mee om te gaan, al dan niet in samenwerking met een tolk en/of logopedist.

Ter stimulering van de taalontwikkeling organiseert de leidster verschillende activiteiten zoals zang- en taalspelletjes. Ook tijdens de verwerking komen er begrippen aan de orde, er wordt voorgelezen en een verhaal verteld.

Een Bijbelverhaal staat als vaste activiteit op 'De Ark' in het dagdeel gepland. Het taalgebruik in de Bijbelverhalen wordt aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de peuter.

Denk ontwikkeling

Spelen en bezig zijn is leren voor de peuter. De peuter leert onder andere door voorbeelden en nabootsing.

Door het bespreken van de dagelijkse gebeurtenissen ontstaat er ordening in de wereld van de peuter. Zo is er in ieder dagdeel een vast ritme van activiteiten die de peuter houvast geeft over wat er gaat gebeuren. De leidster legt de peuter dingen uit, benoemt ze en nodigt de peuter uit om zelf dingen te verwoorden. Ook probeert de leidster de peuter te stimuleren om zelf oplossingen te zoeken voor problemen.

Er wordt veelzijdig materiaal aangeboden waardoor de peuters zowel met vrij spel als met het maken van een kleine opdracht bezig kunnen zijn met kleuren, vormen en verscheidene actuele thema's.

Motorische ontwikkeling

Er is in de peuterspeelzaal voldoende ruimte om de motorische ontwikkeling van de peuter aan bod te laten komen. Als er buiten gespeeld wordt, is er voor de peuter materiaal aanwezig dat hem/haar stimuleert tot bewegen. Er zijn onder andere auto's en fietsen aanwezig om op te rijden.

De fijne motoriek wordt tijdens het maken van werkjes getraind. Zo leert het kind knippen, plakken, prikken, kleuren, kleien en verven. De werkjes worden zo aangeboden dat ze tegemoet komen aan het ontwikkelingsniveau van de peuter met betrekking tot de fijne motoriek. Op de peuterspeelzaal is veel ontwikkelingsmateriaal aanwezig waarmee de fijne motoriek extra kan worden geoefend, zoals constructiemateriaal en puzzels. De peuters kunnen hier vrij mee spelen, maar worden ook gestimuleerd door de leidster.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Het waarnemen en het serieus nemen van gevoelens van de peuter is belangrijk. De leidster accepteert de gevoelens van het kind, maar corrigeert waar nodig ongewenst gedrag - op verantwoord pedagogische wijze. De leidster probeert de gevoelens van het kind, zoals blijdschap, verdriet, angst en onverschilligheid te verwoorden. Op deze manier leert de peuter om te gaan met zijn/haar gevoelens en herkent het gevoelens van andere peuters. Belangrijk is ook om te weten of er in de thuissituatie indrukwekkende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, zodat de leidster hier rekening mee kan houden. Niet alle peuters zijn in staat om hun gevoelens op de juiste manier te uiten. Verdriet wordt soms geuit in woede. Het is dan van belang dat de leidster het kind helpt te begrijpen wat het voelt vanbinnen.

De peuter uit ook veel gevoelens door middel van spel. De leidster signaleert dit en speelt hierop in. Ook kan de leidster hierin een stimulerende rol spelen.

Op De Ark is hiervoor materiaal aanwezig, zoals poppen, keukenspullen, verkleedkleden, een boerderij, duplo, auto's met garage etc.

Door de interactie met leeftijdsgenoten, het deel zijn van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen wordt de peuter een leefomgeving geboden voor het opdoen van sociale competenties.

Persoonlijke ontwikkeling

Het ontdekken van 'wie ben ik' wordt in spelvorm geprikkeld. Wat vind je lekker om te eten, wat doe je graag thuis, waar speel je graag mee, welke kleur vind jij mooi. Het zijn voorbeelden die het unieke karakter van elke peuter zichtbaar maken. Het leren dat we verschillend zijn, maakt de peuter bewust van zijn eigenheid. In de lijn met de visie wordt ingespeeld op het feit dat we allemaal geschapen zijn als uniek wezen. Belangrijk is dat elk kind zich in zijn eigen tempo kan ontwikkelen en dat de leidsters hier in hun aanbod van spel en werkjes op aansluiten. Activiteiten worden zowel in groepsverband als individueel aangeboden. Onderzoeken en experimenteren zijn hierin belangrijke werkvormen, dat betekent dat er geregeld gelegenheid is voor de peuter om zelf te kiezen. Ook verkleeden en 'anders doen dan je normaal doet' maken een peuter meer bewust van zijn eigen persoon en eigenheid.

Creatieve ontwikkeling

De leidster stimuleert de creatieve ontwikkeling door het aanbieden van allerlei soorten materialen (verf, klei, lijm, zand, verkleedkleden) en activiteiten (werkjes maken, muziek en spel). Voor de jongste peuter is het omgaan met materialen een onderzoekende en verkennende bezigheid. Het leert wat de mogelijkheden en eigenschappen van het materiaal zijn (zoals lijm of verf) zonder dat het resultaat belangrijk is.

De oudere peuter zal meer gebruik maken van het materiaal. De leidster zal hierbij communiceren met de peuter zodat ze de peuter kan begeleiden en helpen waar nodig. Creatief zijn kan op vele manieren, bijvoorbeeld door te vertellen en door in te spelen op de fantasie van het kind. Het is hierbij van belang dat de peuter gewaardeerd wordt en zoveel mogelijk de ruimte krijgt voor eigen inbreng.

Ontwikkeling van identiteit en eigenwaarde

De peuter wordt zich geleidelijk aan bewust dat het een persoon is die verschilt van ieder ander. De leidster benadert het kind positief om hiermee het zelfvertrouwen van de peuter te bevorderen. Ook zal de leidster aandacht besteden aan de persoonlijke verhalen en de peuter stimuleren zich te uiten en eigen keuzes te maken. De leidster accepteert de onderlinge verschillen tussen de peuters in bijvoorbeeld voorkeur voor activiteit, tempo en spontaniteit en zal daar dan ook rekening mee houden in de benadering van de peuter. Bij binnenkomst krijgt ieder kind een hand van de juf, zo voelt het kind zich gezien en gewaardeerd. Daarnaast mag ieder kind van zichzelf een foto op het plankje zetten. Hierdoor wordt het identiteitsbesef van de peuter gestimuleerd. Ook staat op 'De Ark' centraal dat ieder kind een uniek schepsel is van God, wat ook als zodanig zal worden geaccepteerd door de leidster en de andere peuters.

2.2 Verschillen in ontwikkeling

Leeftijdsindeling

Als peuterspeelzaal hebben we de zorg voor peuters vanaf 2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar. De meeste kinderen komen tweemaal per week naar de peuterspeelzaal. De kinderen met een VVE-indicatie komen per augustus 2020 vier dagdelen: drie keer op de reguliere groepen en een keer op de woensdagmiddag. Deze middag is speciaal voor VVE-kinderen.

De peuters worden bij leeftijdsgenoten ingedeeld. Dit houdt in dat de morgengroepen van maandag, dinsdag, woensdag en donderdag bestaan uit peuters in de leeftijdscategorie van 2 jaar en 3 maanden tot ongeveer 3 jaar. De middaggroepen van maandag, dinsdag en donderdag en de vrijdagmorgen zijn voor peuters van 3 jaar en ouder. De meeste peuters stromen vanuit de morgengroepen door naar de middaggroepen als zij daarvoor de leeftijd hebben bereikt en er plaats is.

Als de peuter de leeftijd van 4 jaar heeft bereikt, mag het naar de basisschool. Soms kan de peuter niet direct geplaatst worden. Dan biedt 'De Ark' de mogelijkheid om de peuter op de peuterspeelzaal te laten komen totdat het wel geplaatst kan worden op de basisschool. Per groep zijn er maximaal 16 kinderen aanwezig. Per groep zijn er twee professionele krachten aanwezig. De VVE-groep op woensdagmiddag kent een meer verticale leeftijdsindeling, afhankelijk van de kinderen die op dat moment geïndiceerd zijn voor VVE. Er zijn acht geïndiceerde plaatsen, wat ook het aantal kinderen bepaalt wat naar de VVE-groep komt. Een enkele keer kan het voorkomen dat er overlap is (een kind dat bijna gaat stoppen in de VVE-groep en een kind wat al komt wennen).

Observatie

De peuters komen op de peuterspeelzaal om te spelen en van hun leeftijdsgenootjes te leren. 'De Ark' vindt het belangrijk om de ontwikkeling van de peuters door middel van een vragenlijst te observeren (zie bijlage 1).

Dit gebeurt rond het derde levensjaar en als de peuter bijna vier jaar is en naar de basisschool gaat. De gegevens mogen ook gebruikt worden tijdens overleg tussen collega's als dit in het belang van de peuter is. De observatie die rond het derde levensjaar van de peuter wordt gedaan, wordt met de ouders/verzorgers besproken. Er wordt aan de ouders/verzorgers van de peuter een 10-minuten gesprek aangeboden zodat ze samen met de leidster het formulier door kunnen nemen. Aan het einde van het gesprek wordt het formulier door de ouders/verzorgers ondertekend en op 'De Ark' bewaard.

Ook is er een overdrachtsformulier dat in samenwerking met alle basisscholen van Woudenberg wordt gebruikt (zie bijlage 2). Het overdrachtsformulier van de vierjarige peuter wordt - voordat het wordt overgedragen aan de basisschool - aan de ouders/verzorgers meegegeven. Ouders/verzorgers kunnen nog vragen stellen of opmerkingen maken over de gedane observatie en gegevens. Ook wordt er indien noodzakelijk of door de ouders/verzorgers gewenst, nog een gesprek met de leidster aangeboden. Als de ouders/verzorgers het formulier hebben ondertekend, wordt het door de leidster naar de betreffende basisschool gebracht. Een kopie blijft bewaard op 'De Ark'.

Vroegtijdige onderkenning van afwijkende ontwikkeling

De deskundigheid en objectiviteit van de leidster speelt een belangrijke rol. Belangrijk is dat de leidster bekend is met de (normale) ontwikkeling van de peuter. Peuters worden niet met elkaar vergeleken, maar worden zorgvuldig en objectief geobserveerd.

Door het maken van de observatie kan in een vroeg stadium een afwijkende ontwikkeling van de peuter worden geconstateerd. De VVE-methodiek Piramide biedt hierin ook verdere ondersteuning door de meetinstrumenten die de methodiek aanreikt.

Storingen in de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind kunnen op de peuterspeelzaal tijdig onderkend worden en eventueel, met gespecialiseerde hulp van derden, preventief worden begeleid. Bij bijzonderheden, vragen of ongerustheid wordt er contact opgenomen met ouders/verzorgers en worden er zo nodig eventuele vervolgstappen geadviseerd.

Samen met de leidster wordt er gekeken naar het 'probleem' en zal er een oplossing worden gezocht waar ieder mee in kan stemmen.

Zo kan de leidster aan de ouders/verzorgers van een peuter met bijvoorbeeld spraakachterstand het advies geven om naar logopedie te gaan. De ouders/verzorgers moeten daar dan zelf het initiatief voor nemen, de leidster kan niet doorverwijzen, maar slechts adviseren. Ook kan er overleg zijn met het consultatiebureau van Woudenberg.

Een kind kan eventueel met een VVE-indicatie door het consultatiebureau worden doorverwezen naar de peuterspeelzaal. Andersom kan ook, er kan op de peuterspeelzaal worden waargenomen dat een kind achterblijft op een bepaald gebied. Dan zal geadviseerd worden om in overleg met de consultatiebureauarts te gaan, om mogelijk in aanmerking te komen voor een VVE-indicatie.

Na overleg met, en na toestemming van ouders volgt overleg met verpleegkundige consultatiebureau, soms in het bijzijn van een arts. De arts ziet het kind dan ook zelf voordat eventueel een VVE-verklaring wordt afgegeven. In de halfjaarlijkse bespreking tussen VVE-leidster en verpleegkundige wordt besproken of de indicatie nog gewenst is, of er extra hulp ingeschakeld moet worden en of de arts daar nog helpend bij kan zijn.

VVE-kinderen worden in het Bosos-observatie systeem gezet en om de drie maanden worden gegevens ingevuld, waarop te zien is of er veel dingen open blijven en op welke gebieden er zorgen zijn. Rond 3,5 jaar worden de ouders van de VVE-kinderen uitgenodigd voor een extra oudergesprek en wordt de ontwikkeling van het kind nogmaals besproken aan de hand van de Bosos-observatie. Maken de leidsters zich al eerder zorgen dan wordt er uiteraard eerder met ouders gesproken en eventueel extra hulp ingezet (bijvoorbeeld logopedie, ergotherapie, onderzoek bij Pento of intelligentie-onderzoek).

Oor verdere uitleg over de VVE, zie hoofdstuk 3.

2.3 Waarden en normen

Identiteit en daaruit voortvloeiende waarden en normen

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding van de peuters voortdurend een rol. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaalde gedragingen, dingen of gebeurtenissen. Het zijn ideeën of opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Waarden zijn onmiskenbaar cultuurgebonden; ze veranderen in de loop van de tijd en variëren van samenleving tot samenleving. Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften hoe volwassenen en peuters zich behoren te gedragen. De leidster is zich bewust van de christelijke normen en waarden die op 'De Ark' een rol spelen en zal deze ook voor leven als voorbeeld voor de peuters. Ook aan de ouders/verzorgers wordt deze levensvisie duidelijk gemaakt en er wordt verwacht dat zij hiermee instemmen. De peuter wordt gevormd door de omgang met volwassenen en andere peuters. De omgang tussen volwassenen en peuters heeft op de peuterspeelzaal een andere dimensie dan thuis. De leidster is in eerste instantie beroepsmatig bij de peuters betrokken. De leidster onderhoudt contact met alle peuters uit de groep. Daarnaast is er de omgang van de leidster met de groep als geheel. Op beide niveaus is sprake van een voortdurende uitwisseling van waarden en normen in communicatie en interactie.

In een groep peuters is er sprake van een continu proces. Dit vindt bewust en onbewust plaats. Tussen de peuters onderling speelt voortdurend wat hoort en niet hoort. Door middel van taal vindt er onderling een (gedeeltelijk) bewuste uitwisseling plaats van waarden en normen. Daarnaast speelt het non-verbaal uitwisselen en overbrengen een rol in de communicatie. Hier wordt zo zorgvuldig mogelijk mee omgegaan. De waarde is respect hebben voor elkaar. De norm is dat fysieke agressie niet wordt toegestaan.

Regels en afspraken

Het is de kunst om de peuter de ruimte te bieden om zich te ontplooiën en regels aan te reiken waardoor het kind zich veilig voelt. Het aanbieden van regels moet door de leidster aan de peuter stapje voor stapje gebeuren. De regels worden verduidelijkt door dagritmekaarten en ondersteunende liedjes en gebaren.

In het begin wordt er gestart met basisregels. Dit zijn de gedragsregels die gelden voor alle peuters om de groep goed te laten functioneren. Bijvoorbeeld: opruimen of op de stoel zitten in de kring. De leidster kan de regel extra verduidelijken door een ondersteunend gebaar.

Op 'De Ark' zijn verschillende regels voor de peuters belangrijk. De leidster ziet er op toe dat de peuters onderling geen conflicten hebben. Als dit wel het geval is, worden de peuters gestimuleerd zelf hun sociale problemen op te lossen. De leidster leert de peuters rekening met elkaar te houden door voor te doen hoe tot overeenstemming gekomen kan worden. Het is belangrijk dat de peuter vroeg kan leren voor zichzelf op te komen en daarnaast rekening te houden met anderen. De peuter wordt dan ook geleerd om te 'delen'. Zo kan er een afspraak worden gemaakt met de peuter over de duur waarmee hij met materiaal speelt om het daarna af te staan aan een andere peuter. Van de peuters wordt ook verwacht dat zij elkaar geen pijn doen door middel van slaan, schoppen, bijten etc. De leidster begeleidt de peuter wanneer dit wel het geval is door duidelijk te maken dat dit gedrag niet geaccepteerd wordt. Ook moet de peuter leren om zich voor zijn gedrag te verontschuldigen ten opzichte van de andere peuter. Dit kan zowel verbaal als non-verbaal gebeuren.

Er wordt door de leidster toegezien op het spel van de peuter, zo wordt er in de gaten gehouden of het kind zorgvuldig met de materialen omgaat en deze niet expres kapot maakt. Ook kijkt de leidster hoe de peuters samenspelen of naast elkaar spelen. Er wordt door de leidster ingegrepen als de peuters materiaal van elkaar afpakken. De peuter wordt gestimuleerd om samen te overleggen en als dit te moeilijk is, zal de leidster hen daarin bijstaan en een voorbeeld geven.

Er wordt van de peuters op 'De Ark' verwacht dat zij niet ongevraagd materialen uit de kasten pakken, maar spelen met wat de leidster heeft klaar gezet.

In de kring geldt als regel dat de peuters op hun stoelen blijven zitten en naar elkaar en de leidster luisteren. Als een peuter naar het toilet wil, moet dat eerst aan de leidster worden verteld. De leidster kan dan bekijken of de peuter alleen kan gaan of dat het bijgestaan moet worden. Na het toiletbezoek wordt van de peuter verwacht dat de handen gewassen worden.

Als een peuter zich niet aan een regel of afspraak houdt, zal de leidster het kind hierop wijzen.

Structureren en grenzen

Stimuleren is belangrijker dan corrigeren. De leidster zal het positieve gedrag van de peuter zoveel mogelijk belonen door verbaal of non-verbaal contact met de peuter. Het is belangrijk dat de peuter al vroeg het verschil leert kennen tussen gewenst en ongewenst gedrag.

We geven daarom veel complimentjes, een aai over de bol, een knuffel of een knipoog. Hierdoor krijgt het kind een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen. En door meer aandacht te besteden aan het positieve gedrag zal een kind er plezier in krijgen goed gedrag te vertonen en zal negatief gedrag minder voorkomen.

We geloven dat naast het bieden van structuur en regelmaat, uitdaging belangrijk is voor kinderen. We stimuleren de kinderen om steeds weer wat nieuws te ontdekken. Dat neemt niet weg dat we op gezette tijden het gedrag sturen, bijvoorbeeld door een kind te vragen nu rustig in een hoekje te gaan spelen. Waar regels zijn, worden regels overtreden.

Corrigeren is bij de peuter vaak nog vrij moeilijk. De peuter bevindt zich in een verkenningsfase en is zich daardoor niet altijd bewust van zijn of haar gedrag. Het is belangrijk dat de leidster de peuter corrigeert wanneer het ongewenst gedrag vertoont en daarbij ook een motivatie geeft waarom het niet toegestaan is. Door het met de peuter te bespreken zal de peuter leren wat wel of niet mag ten opzichte van andere peuters en de leidsters. We leren de kinderen ook dat fouten maken mag, want daar leer je van. Uiteraard laten we ze ook eigen verantwoording nemen voor hun fouten. Bijvoorbeeld als een kind een ander kindje heeft geslagen. We zeggen in zo'n geval: 'Wat jammer dat het gebeurd is, maar we kunnen het weer goed maken door elkaar weer een hand te geven'. Daarna een groot compliment. 'Goed zo, dat heb je knap opgelost'.

Soms lukt het niet met woorden alleen. Soms is het nodig om een peuter even apart te zetten om daarmee voor de peuter duidelijk te maken dat het gedrag niet past binnen de groep waarin het zich bevindt. We geven de peuter daarmee de gelegenheid om weer tot zichzelf te komen. Het kind en de pedagogische medewerker krijgen zo beiden de tijd om even afstand te nemen van het negatieve gedrag. Daarna kunnen we het weer goedmaken en weer met een schone lei verdergaan. Ook hier is weer de basishouding: positief, fouten maken mag, streep eronder en weer verder met elkaar. Elke correctie wordt afgesloten met een klein gesprekje om het kind inzicht in het gedrag te geven. Soms wordt het ondersteund door middel van pictogrammen.

Bij sommige peuters kan een eventuele straf een diepe indruk maken en kan het van belang zijn om de ouders/verzorgers bij het ophalen op de hoogte te stellen van het gebeuren, zodat ze weten wat hun peuter bedoelt als het er thuis nog over spreekt. Bij sommige peuters zal non-verbale begeleiding nodig zijn, terwijl andere peuters verbaal gestuurd kunnen worden

Mochten deze methodes niet werken dan overleggen we met de ouders om tot een gezamenlijke oplossing te komen.

Vieringen van feesten

Voor de peuters en de leidsters zijn feesten speciale gebeurtenissen. Op 'De Ark' worden verschillende feesten gevierd, zoals verjaardagen, afscheid als een peuter de peuterspeelzaal verlaat, geboorte van een broertje of zusje en het sinterklaasfeest en kerstfeest.

De feesten verlopen op 'De Ark' in een vast ritueel, zodat de peuter leert wat het bijvoorbeeld betekent om jarig te zijn. Voor de verjaardagen van ouders/verzorgers en opa's en oma's mogen de peuters een kleurplaat maken die dan door de leidster wordt ingepakt. Aan vaste gewoontes kan de peuter zowel zekerheid als plezier ontleen. Ook het hanteren van een vaste dagindeling valt te beschouwen als een ritueel.

Aan de christelijke feestdagen, zoals kerstfeest en Pasen, wordt op 'De Ark' extra aandacht gegeven, gezien de levensbeschouwelijke visie van de 'De Ark', waarbij de christelijke boodschap een centrale plaats inneemt. Rond Kerst en Pasen wordt het desbetreffende Bijbelverhaal aan de peuter verteld en worden er liedjes aangeleerd. Ook wordt door de leidster zo duidelijk mogelijk geprobeerd de boodschap van dit christelijke feest over te brengen aan de peuters.

Activiteiten

De leidsters van 'De Ark' zoeken steeds activiteiten die aansluiten bij de diverse (VVE-) thema's. Het merendeel van de activiteiten vindt plaats in de groepsruimte van de peuterspeelzaal. Andere activiteiten worden buiten uitgevoerd. Het kan voorkomen dat de leidsters met de kinderen het terrein van de peuterspeelzaal verlaten. Dan zijn er een aantal, dat van belang zijn:

- De mobiele telefoon wordt meegenomen
- Er gaan minimaal twee beroepskrachten mee op activiteit
- De kinderen worden binnen klaargemaakt voor vertrek, jassen aan (weersafhankelijk)
- De kinderen worden geteld en in tweetallen opgesteld en houden zich buiten het hek vast aan een loopkoord
- Voordat de kinderen het terrein verlaten, wachten ze voor het hek
- Alle activiteiten buiten het terrein vinden zoveel mogelijk lopend plaats
- Wanneer er een activiteit is waarbij auto's gebruikt worden, dan worden ouders vooraf geïnformeerd. Er wordt voor gezorgd dat er voldoende vrijwilligers met auto's (vaak de ouders) zijn (bestuurders hebben inzittendenverzekering), dat er voldoende en deugdelijke kinderzitjes zijn
- Onderweg houden de leidsters actief toezicht op de kinderen
- Bij aankomst bij de locatie van de activiteit worden de kinderen weer geteld
- Het vertrek van de activiteit terug naar de peuterspeelzaal verloopt op gelijke wijze

2.4 Verzorging

Veiligheid

Het is voor de peuters van groot belang dat zij zich bevinden in een ruimte die veilig voor hen is. Het werken met een groep peuters maakt het dan ook noodzakelijk dat het materiaal en de inrichting van de ruimte voldoet aan de strengste veiligheidsnormen.

Regelmatig dienen de ruimte en de materialen dan ook op veiligheid te worden gecontroleerd.

De ruimte moet overzichtelijk zijn voor de leidster, zodat zij goed zicht heeft op de peuters. Schoonmaakmiddelen zijn in een hoge ruimte opgeborgen, zodat de peuters er niet bij kunnen. De deuren zijn voorzien van strippen ter voorkoming van vingers tussen de deur. De kraan in de toiletruimte van de peuters geeft alleen koud water, zodat de peuters hun handen niet zullen verbranden als ze alleen handen gaan wassen. De buitendeur kan worden afgesloten om te voorkomen dat de peuters zelf naar buiten kunnen lopen. De speelplaats buiten is voorzien van een hek, zodat de peuters op de speelplaats blijven.

Hygiëne

De groepsruimte dient dagelijks te worden schoongemaakt. Voor peuters die nog niet veel weerstand hebben opgebouwd, is een schone omgeving van groot belang.

Omdat er steeds meer peuters zijn met een allergische aanleg, maar ook vanwege de hygiëne, is de ruimte zo stofvrij mogelijk ingericht. Regelmatig controleert de leidster de toiletten, zodat deze door iedere peuter schoon kan worden gebruikt. De peuters wordt aangeleerd na een toiletbezoek hun handen te wassen met zeep en water.

De materialen die op de peuterspeelzaal aanwezig zijn, worden twee keer per jaar grondig schoongemaakt door de leidsters met behulp van ouders. Peuters die nog materiaal in de mond steken, worden erop gewezen dat niet te doen. Voor wat betreft de veiligheid en hygiëne wordt jaarlijks een risico-inventarisatie afgenomen om de kwaliteit te borgen.

Eten en drinken

Ieder dagdeel wordt er op 'De Ark' door de peuters gegeten en gedronken.

Drinken mogen de peuters zelf meenemen van huis. De ouders/verzorgers geven een gesloten beker of een pakje drinken mee. Deze worden bij binnenkomst van de peuterspeelzaal in bakken gezet, voorzien van de naam van de peuter.

De peuters krijgen allemaal een koekje. Doordat ze allemaal hetzelfde koekje krijgen, is dat voor de peuters duidelijk. Peuters nemen van thuis fruit mee, wat ook op de Ark wordt opgegeten.

Als er een traktatie is, doordat er een feest is op de peuterspeelzaal, wordt er geen koekje uitgedeeld. De leidster probeert de ouders/verzorgers te stimuleren dat de peuters een gezonde traktatie meebrengen, waarvan de hoeveelheid ook niet te groot is voor de peuters. Ook wordt vaak aan ouders/verzorgers doorgegeven of er peuters in de groep zijn die allergisch zijn voor bepaalde producten zodat daar rekening mee gehouden kan worden. De leidster controleert die nog extra omdat van iedere peuter een document aanwezig is op de peuterspeelzaal waarin dit vermeld staat.

Hoofdstuk 3: Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

3.1 VVE

VVE staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie en is een ontwikkeling- en stimuleringsprogramma.

VVE is een programma dat erop gericht is om onderwijs- of ontwikkelingsachterstand bij jonge kinderen van circa 2 tot 6 jaar te verminderen. Hierdoor kunnen deze kinderen een betere start maken aan het begin van de basisschool. Dat kan een positief effect hebben op hun verdere schoolloopbaan. VVE valt in twee delen uiteen:

- Voorschoolse educatie. Dit gebeurt op de peuterspeelzaal en/of het kinderdagverblijf en richt zich op peuters van 2 à 2,5 en 3 jaar. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten.
- Vroegschoolse educatie. Dit gebeurt op de basisschool en is gericht op kleuters.

Een VVE-programma richt zich op meerdere ontwikkelingsgebieden. Het omvat de:

- Taalontwikkeling. Hierbij gaat het om woordenschat en het stimuleren van de beginnende geletterdheid.
- Beginnende rekenvaardigheid. Hierbij gaat het om het leren tellen, het meten en de oriëntatie in ruimte en tijd.
- Motorische ontwikkeling. Hierbij gaat het om het ontwikkelen van de grove en de fijne motoriek.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling. Hierbij gaat het om het stimuleren van zelfstandigheid, zelfvertrouwen en het samen spelen en werken.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie en bepalen zelf welke kinderen in aanmerking komen, meestal met behulp van gewichtenregeling. Het consultatiebureau kan met ingang van 1 januari 2012 een VVE-indicatie afgeven. Aan de hand hiervan nemen ouders/verzorgers contact op met de peuterspeelzaal. Kinderen met een VVE-indicatie zijn verplicht om vier dagdelen van 4 uur naar de peuterspeelzaal te gaan in plaats van 2 dagdelen.

De ouder/ verzorger betaalt de helft van de reguliere ouderbijdrage, de overige kosten van de VVE-plaatsing worden door de gemeente gesubsidieerd. Een kind met een VVE-indicatie heeft recht op een snelle plaatsing en heeft, bij een langere wachtlijst ook voorrang m.b.t. de plaatsing. Richtlijn binnen de Ark is om een kind met een VVE-indicatie binnen twee maanden te plaatsen. De voorrangsregel voor de plaatsing van kinderen met een VVE-indicatie kan betekenen dat andere kinderen langer op de wachtlijst blijven staan.

3.2 Peuterspeelzaal De Ark

Sinds 2012 is peuterspeelzaal de Ark een VVE-peuterspeelzaal. De VVE peuterspeelzaal lijkt in veel opzichten op een gewone peuterspeelzaal. Het is een veilige en vertrouwde omgeving waarin het kind zich spelenderwijs kan ontwikkelen. Daarnaast heeft de VVE peuterspeelzaal iets extra's te bieden voor de ontwikkeling van kinderen.

Om goed te kunnen werken met de VVE programma's hebben de leidsters van de Ark in 2012 een speciale scholing in het VVE-programma Piramide gevolgd. Gezien de komst van nieuwe leidsters, volgen alle leidsters sinds september 2020 deze scholing (opnieuw). De Ark is een Christelijke peuterspeelzaal, de borging van de Christelijke identiteit vinden we belangrijk. Daarom is er naast het werken met Piramide ook ruimte voor Bijbelse verhalen

en thema's, zij hebben een belangrijke plaats binnen het peuterspeelzaalwerk. Door de juiste inspanning lukt het de leidsters al acht jaar om een goede balans te vinden tussen Bijbelse verhalen en het werken vanuit het Piramide-materiaal.

3.3.Piramide-methode

Peuterspeelzaal de Ark werkt met het VVE-programma Piramide. Met een combinatie van spelen, ontdekken en leren worden kinderen aan de hand van dit VVE-programma gestimuleerd in hun ontwikkeling.

Met Piramide werken de leidsters volgens vier vaste stappen:

- *Oriënteren*

Deze stap gaat over het kinderen laten richten op het thema en om ze in de sfeer te brengen. De activiteiten die uitgevoerd worden moeten zoveel mogelijk aansluiten bij ervaringen van de kinderen. Dit geeft de kinderen veiligheid en vertrouwen. Dit gebeurt altijd op een spelende manier.

- *Demonstreren*

Dit is de eerste leerstap. Het doel van het demonstreren is om heldere voorbeelden te geven van het onderwerp, zodat je een stabiele basiskennis kan ontwikkelen. Bij het demonstreren speelt waarneming een belangrijke rol. Kinderen moet kunnen proeven, ruiken, voelen en vooral dingen zien, en zo stimuleer je dit.

- *Verbreden*

Dit is bedoeld als begripsuitbreiding. Hierbij zoek je naar relevante kenmerken bij meerdere voorbeelden. Ze moeten helder zijn, maar mogen ook wel wat moeilijker. Hierbij komen ook de basisbegrippen weer aan bod en worden extra begrippen aangeboden. Bij verbreden wordt meer afstand genomen van het hier en nu.

- *Verdiepen*

Verdiepen heeft als doel om het geleerde bij demonstreren en verbreden verder op eigen wijze toe te passen in nieuwe situaties. Zo leren de kinderen zelf dingen op lossen en een stapje hoger abstract te leren denken.

Ontwikkelingsgebieden

Binnen Piramide is er speciale aandacht voor de volgende acht ontwikkelingsgebieden:

- *Persoonlijkheidsontwikkeling*

Zelfredzaamheid, zelfvertrouwen, zelfstandigheid, zelfcontrole en doorzettingsvermogen. Piramide legt de basis. Zo groeien kinderen op tot zelfstandige individuen.

- *Sociaal-emotionele ontwikkeling*

Leren omgaan met zowel de eigen gevoelens als die van anderen. Piramide stimuleert een sociale en emotioneel ontwikkelde persoonlijkheid.

- *Motorische ontwikkeling*

Grote en kleine motorische vaardigheden. Piramide laat kinderen springen, mikken en dansen, maar ook omgaan met stiften, potloden, schaar en bereidt kinderen tevens voor op het schrijven van letters en cijfers.

- *Kunstzinnige ontwikkeling*

Muzikale en beeldende ontwikkeling. Piramide stimuleert de creativiteit door samen muziek te maken en te beleven en door te dansen. De kinderen werken aan hun beeldende ontwikkeling door op een creatieve manier thema's als kleur, vorm, licht

en ruimte bezig te zijn. Technisch leren ze diverse materialen hanteren, zoals klei, verf, papier of textiel, tot en met kleur, vorm, licht en ruimte.

- *Ontwikkeling van de waarneming*
Voelen, proeven, ruiken, zien en horen. Piramide stimuleert kinderen al hun zintuigen te gebruiken. Een belangrijke voorwaarde om de wereld te ontdekken.
- *Denk ontwikkeling en ontwikkeling van het rekenen*
Ordenen van kleuren en vormen, classificeren, seriëren, maar ook omgaan met getallen, tellen en vergelijken. Piramide bereidt de kinderen voor op het leren rekenen.
- *Taalontwikkeling en ontwikkeling van lezen en schrijven*
Communiceren met kinderen én volwassenen, de woordenschat uitbreiden, interactief voorlezen. Piramide nodigt kinderen uit om te praten en bereidt ze voor op het leren lezen en schrijven. De taallijn VVE is in de Piramide-methode verwerkt.
- *Oriëntatie op ruimte, tijd en wereldverkenning*
Benoemen van lichaamsdelen, de kamers in een huis, de buurt of op reis gaan. Met de thema's van Piramide exploreren kinderen de wereld om hen heen. Ook krijgen ze besef van volgorden waarin gebeurtenissen plaatsvinden.

Deze ontwikkelingsgebieden komen altijd in samenhang aan bod. Zo leren kinderen prettig met elkaar omgaan, te groeien naar zelfstandigheid en vooral ook veel plezier te hebben in het spel. Naast cognitieve vaardigheden leren ze bijvoorbeeld ook sociale en motorische vaardigheden.

Piramide biedt het kind een veilige speel- en leeromgeving en structuur. Het kind voelt zich snel op zijn of haar gemak door de terugkerende gebruiken in de groep. Spel staat centraal in Piramide, want jonge kinderen leren heel veel door spel. Daarnaast speelt muziek ook een belangrijke rol. Naast spelen willen kinderen ook de wereld ontdekken en nieuwe dingen leren. Kinderen die extra steun nodig hebben krijgen individuele hulp; tutoring heet dat bij Piramide.

Ieder kind krijgt volop de tijd om zich al spelend te ontwikkelen, ze worden uitgedaagd om zelf ontdekkingen te doen en oplossingen te bedenken, kortom te leren. Dit doen we aan de hand van verschillende activiteiten binnen een thema. Piramide werkt aan de hand van 12 vaste thema's. De thema's gaan over vertrouwde dingen zoals mensen, lente en verkeer. In alle thema's is aandacht voor de brede ontwikkeling, de motorische, creatieve en cognitieve ontwikkeling. Daarnaast gebruiken we ook aanvullend materiaal zoals dagritme kaarten, praatplaten en ontwikkelingsmateriaal.

Samen een blokkentoren bouwen is een voorbeeld van de activiteiten. We benoemen alle verschillende kleuren van de blokken, bekijken hoe hoog de toren al wordt en helpen elkaar om de blokken nog hoger te stapelen. Zo leert het kind samenwerken, maar bijvoorbeeld ook de kleuren en de begrippen "hoog en laag".

De leidsters van de Ark observeren het kind goed. Bijvoorbeeld als het kind tekent, kletst, speelt of eet. Simpel gezegd betekent het dat de leidsters de kinderen beter leren kennen door goed naar ze te kijken en te luisteren. In hun spel laten kinderen vaak zien wat ze leuk en interessant vinden. Of spannend en moeilijk. De leidsters bouwen voort op waar ze al goed in zijn en geven een steuntje in de rug bij wat nog moeilijk is. Daarom kijken de begeleidsters steeds hoe ze het beste kunnen aansluiten bij het kind en welke activiteiten het kind nodig heeft om een stapje verder te komen. De kennis en de informatie die dat oplevert, wordt gedeeld met ouders.

Piramide effectief

Verschillende onderzoeken tonen aan dat Piramide effectief is: kinderen die instromen met een ontwikkelingsachterstand kunnen hun achterstand inlopen, dit gaat niet ten koste van kinderen die geen achterstand hebben.

3.4 Werken met een doelgerichte planning

De Ark hanteert een jaarrooster waarop aangegeven is welke VVE thema's gedurende het jaar aan bod komen. Per thema wordt het VVE-activiteiten aanbod in een weekplanning aangegeven. De planning dient als leidraad voor het activiteiten aanbod, maar kan ook waar nodig gedurende de weken bijgesteld worden, wanneer blijkt dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft. De plannings worden ook in de teamvergaderingen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld voor de toekomst.

3.5 Aandacht voor taalontwikkeling en een programmatische aanpak

Peuterspeelzaal de ark besteed specifieke aandacht aan mondelinge taalvaardigheid (praten en luisteren), ontluikende geletterdheid, spelen met taal en woordenschat. Het activiteitsaanbod is gevarieerd en sluit aan bij de belevingswereld van het kind. De taalontwikkeling en taalstimulering nemen een belangrijke plaats in binnen de Ark en staat bij ieder thema centraal.

In het kader van de ontluikende geletterdheid werken we bij elk thema aan boekoriëntatie en verhaalbegrip. Voorlezen behoort tot het dagelijkse ritueel, in de grotere groep, in kleinere groepen of tijdens een individueel moment. De kinderen kunnen genieten van het voorlezen, maar leren het voorgelezen verhaal ook begrijpen en kunnen vertellen waar het verhaal over gaat. De leidsters bekijken ook met de kinderen hoe een boek er uit ziet. Zo krijgen ze inzicht hoe een boek in elkaar zit; een kaft, letters tekeningen, verhaal, van voor naar achteren lezen.

Tijdens het vrij spelen stimuleren de leidsters de taalontwikkeling door samen met de kinderen te spelen en tijdens dit spelen het handelen te benoemen, waardoor kinderen nieuwe woorden leren en inzicht krijgen in de zinsbouw. Daarnaast wordt er veel voorgelezen en gezongen, is er aandacht voor liedjes. Ook kring gesprekjes zijn een vast onderdeel van het dagelijks programma. De kinderen worden gestimuleerd om in de kring iets te vertellen. Kinderen zijn trots wanneer ze in de kring iets mogen vertellen, bijvoorbeeld over gebeurtenissen van het weekend. Het geeft ze een gevoel serieus genoemd te worden: ik hoor erbij.

De speelhoeken zijn stimulerend en uitdagend ingericht. De voorwerpen in de speelhoeken en de overige ruimte worden benoemd en soms ook gelabeld. Binnen de Ark is er een speciale leeshoek ingericht, waar een bank staat en een boekenkast. Voor ouders, kinderen en personeel hangen de woordkaarten die passen bij het thema zichtbaar in de ruimte. Deze woorden worden gedurende dag steeds herhaald. Ook is er een speciale thematafel ingericht, waar vertelplaten en woordkaarten liggen en voorwerpen staan die met het thema te maken hebben. Taal vormt ook de rode draad bij alle overigen momenten zoals samen eten, buitenspelen, knutselen ed.

Plezier hebben in muziek, is een belangrijk doel van het ontwikkelingsgebied muziek. Tijdens de muziekactiviteiten werken de leidster aan het leren van de melodie of het verkennen van een ritme. Dit wordt gedaan door liedjes te leren meezingen en/of muziek maken op (muziek)instrumenten.

3.6 Passend bij ontwikkelingsniveau

Het activiteitenaanbod wordt per thema eenvoudig opgestart, waarna gedurende het thema een opbouw volgt in moeilijkheidsgraad. Het aanbod verschilt per leeftijdscategorie en wordt gedifferentieerd naar ontwikkelingsniveau. De leidsters benaderen de kinderen op een bij het ontwikkelingsniveau van het kind passende wijze. Kinderen die achterblijven in hun ontwikkeling worden in kleine groepjes of individueel gestimuleerd in de ontwikkeling. Binnen De Ark hebben we twee verschillende kringmomenten. In de grote kring zitten we met alle kinderen bij elkaar en verteld een leidster het Bijbelverhaal en introduceert het thema en de bijbehorende activiteit. In de kleine kring is er speciale aandacht voor een kleiner groepje kinderen. Een kind met VVE-indicatie doet hier altijd aan mee, de andere kinderen rouleren.

3.7 Inrichting van de ruimte

Jonge kinderen willen de wereld om zich heen ontdekken. Vanuit het VVE- programma biedt de Ark kinderen een veilige, gestructureerde en betekenisvolle omgeving aan. Op deze wijze bieden we de kinderen meer kansen om nieuwe dingen te leren en vaardigheden op te doen. We hebben op de Ark speelhoeken ingericht waarin specifiek herkenbare activiteiten plaatsvinden, zoals een leeshoek, een autohoek, een ontdekhoek, een (flexibele) bouwhoek en een huishoek. In hoofdstuk 4 gaan we dieper in op de beschrijving van de hoeken. Verder hebben we een zand-en watertafel, een thema tafel, crea-tafel en een speelkasteel met glijbaan. In de buitenruimte is er voldoende ruimte om te klimmen en klauteren en te bewegen op fietsjes, steps, tractors, quat ed. Ook zijn er zonnrijke en schaduwrijke plekken. Kortom; genoeg plekken waarin de kinderen kunnen spelen, ontdekken, experimenteren en kunnen ontwikkelen. Alleen of samen met leeftijdsgenootjes.

3.8 Samenwerking met ouders/ verzorgers

Binnen de VVE spelen de ouders een belangrijke rol. Zij worden betrokken bij de onderwerpen en ontwikkelingen van hun kind op de peuterspeelzaal. Daarnaast wordt er van hen verwacht dat ook thuis aandacht wordt besteed aan de (methodische) ontwikkeling van het kind. De leidsters begeleiden ouders daarin waar nodig en verstrekken de nodige informatie. Tijdens oudergesprekken geven de leidster de ouders handvatten om te werken aan de ontwikkelingsdelen van hun kind.

Bij de start van ieder thema krijgen ouders een nieuwsbrief met daarin de uitleg van het thema en de activiteiten die daarbij horen. Ieder thema wordt er gewerkt met vastgestelde woordpakketten. Deze woorden staan in de nieuwsbrief en hangen ook op de keukenkast in de peuterspeelzaal. Zo zijn ze voor zowel ouders en leidster duidelijk in beeld.

Hoofdstuk 4: Dagindeling en ruimte-inrichting

Voor kinderen is het belangrijk dat ze zich veilig en vertrouwd voelen. Een vast programma geeft het kind houvast, vergroot het gevoel van veiligheid e vertrouwdheid. We werken met een vast dagritme, zo is het voor de kinderen altijd duidelijk wanneer er wat gaat gebeuren. Wij werken ook met dagritmekaarten, deze staan zichtbaar in de ruimte. Op de kaarten wordt duidelijk wat er die dag gepland staat, van binnenkomst tot het ophaalmoment. Dit bespreken we met de kinderen in de kring en iedere wisseling van het dagprogramma wordt de pijl verzet naar de andere kaart. Hieronder ziet u de dagindelingen en de inrichting van de ruimte en hoeken.

4.1 Ochtenddagdeel

- 8.00- 8.30 : Brengen
- 8.30 -9.00 : Vrij spelen
- 9.00 : 1^e kring (thema kring + werkje uitleggen)
Wie moet er naar het toilet? Even laten plassen!
- 9.15- 10.00 : Vrij spelen + werkje maken, indien mogelijk kleine kring
- 9.55 : Opruimen
- 10.00 : Fruit eten + Drinken, aan tafel (verhaaltje voorlezen) + *luier ronde*
Wie moet er naar het toilet? Laten plassen!
- 10.30- 10.45 : Vrij spelen (met andere materialen) indien mogelijk kleine kring.
- 10.45 : Opruimen
- 11.00 : Bijbelverhaal + liedjes
- 11.15 : Naar buiten (zelf de beker en bakje opzoeken en in je bak stoppen)
- 11.30 -12.00 : Ophalen

4.2 Middagdagdeel

- 12.30-13.00 : Brengen
- 13.00- 13.30 : Vrij spelen
- 13.30 : 1^e kring (thema kring + werkje uitleggen)
Wie moet er naar het toilet? Laten plassen!
- 13.45-14.30 : Vrij spelen + werkje maken en kleine kring indien mogelijk
- 14.25 : opruimen
- 14.30 : Fruit eten, drinken, aan tafel (verhaaltje voorlezen)
Wie moet er naar het toilet? Laten plassen!
- 15.00-15.15 : Spelen (met andere materialen) en kleine kring indien mogelijk
- 15.15 : Opruimen (*en vooraf luier verschoonronde*).
- 15.30 : 2^e kring (Bijbelverhaal)
- 15.45 : Naar buiten (zelf de beker en het bakje opzoeken en in de bak doen)
(Plasrondje !)
- 16.00-16.30 : Ophalen

4.3 Ruimte

Uiteraard is de ruimte op De Ark veilig om in te spelen maar we richten de ruimte ook zo in dat kinderen zich naar hartenlust kunnen ontwikkelen.

Die ontwikkeling stimuleren we in de ruimte op de volgende manieren;

- In de ruimte zijn verschillende hoeken ingericht waarin specifiek herkenbare activiteiten plaatsvinden.

Zoals een leeshoek, een autohoek, een ontdekhoek, een (flexibele) bouwhoek en een huishoek. Verder hebben we een zand-en watertafel, een thema tafel, crea-tafel en een speelkasteel met glijbaan. Deze themahoeken zorgen ervoor dat kinderen op kunnen gaan in hun spel zonder afgeleid te worden. Daarnaast geven ze kinderen duidelijkheid over wat er bij deze hoek hoort en waarom. Zo leren ze met spel de wereld ordenen en begrijpen. En op latere leeftijd zorgt het ook nog eens dat kinderen zich beter kunnen concentreren

- Kinderen hebben ruimte nodig.

Zowel binnen als buiten. Daarom hebben we binnen en buiten ruimte gecreëerd waar kinderen veilig kunnen vallen en weer op kunnen staan. En we zorgen ervoor dat kinderen zoveel mogelijk zelf hun speelgoed kunnen pakken. Ook onze buitenruimte is zo ruim mogelijk ingedeeld zodat kinderen lekker vrij kunnen bewegen. Dat betekent overigens wel dat kinderen bij De Ark vies mogen worden. Want ook als het geregend heeft gaan we naar buiten. In de buitenruimte is er voldoende ruimte om te klimmen en klauteren en te bewegen op fietsjes, steps, tractors, quad ed. Ook zijn er zonnrijke en schaduwrijke plekken.

Naast respect voor elkaar vinden we ook respect voor de omgeving belangrijk. We leren de kinderen voorzichtig om te gaan met spullen. De kinderen leren van begin af aan dat ze speelgoed goed moet opruimen zodat je het later weer terug kunt vinden.

4.4. Hoeken

Leeshoek

In de leeshoek bieden wij een plek aan waar de peuters een boekje kunnen bekijken, lezen en lekker kunnen ontspannen. Er staat een boekenkast en een bank waar de peuter lekker op kan zitten of liggen. Er liggen boekjes met verschillende onderwerpen. Er worden in ieder geval altijd boekjes aangeboden die te maken hebben met het op dat moment actieve thema. We nodigen de kinderen uit om met taal te spelen, ze kunnen nog niet lezen, maar zo werken we wel aan de ontluikende geletterdheid.

Ontdekhoek

Hier kunnen de peuters met hun fantasie en creativiteit helemaal los gaan. Ze kunnen zich bijvoorbeeld verkleden. Ook kunnen ze zingen, dansen en op deze manier werken aan hun zelfvertrouwen. De verkleedkleden kunnen we ook aanpassen aan het seizoen of een thema. In de winter liggen er bijvoorbeeld winterkleding, in de zomer bijvoorbeeld een picknickmand met picknickkleed. Er is ook een spiegel aanwezig zodat ze zichzelf kunnen zien.

Bouwhoek

In de bouwhoek liggen verschillende materialen waar de peuters mee kunnen bouwen. We bieden gerichte activiteiten aan, maar laten de peuters ook zeker hun eigen fantasieën en creaties de overhand nemen in de bouwhoek. Een hoge toren bouwen en vervolgens omgooien is natuurlijk erg leuk.

Autohoek

Hier hebben de peuters de mogelijkheid om met auto's op een autokleed te spelen. Ook e grotere auto's waar ze op kunnen rijden, kunnen hier geparkeerd worden.

Huishoek

Hier kunnen de peuters huiselijke situaties naspelen. De inrichting van de huishoek is wisselend. De ene keer is het een gezellige woonkamer met aankleding zoals een vaasje met bloemen en een fotolijstje. De andere keer een kinderkamer voor een baby met een babybedje, badje en een aankleedtafel. Of het is een woonkeuken met daarin een tafeltje met stoelen, servies, etenswaren, schort, ovenwanten enzovoorts. Deze thema's wisselen we gedurende het jaar af en we voegen dingen toe die bij een thema passen, zoals een droogrek, een telefoon, een weegschaal.

Hoofdstuk 5: Ouders/verzorgers

5.1 Inleiding

Wij vinden het belangrijk om de ouders/verzorgers op de hoogte te brengen en te houden van de dingen die we doen. Ouders/verzorgers staan hun kind een aantal uren per week aan ons af en geven dan de verantwoordelijkheid voor het kind aan ons over. Zij hebben dan ook het recht om te weten wat wij doen en hoe wij werken. Daarnaast willen wij hen informatie geven over de ontwikkeling van hun kind. Ook bieden wij op diverse manieren opvoedondersteuning aan. Als laatste wordt ingegaan op de mogelijkheden van invloed die ouders/verzorgers kunnen hebben op het peuterspeelzaalwerk.

5.2 Informatie-uitwisseling

De ouders/verzorgers van de peuters die onze peuterspeelzaal bezoeken, hebben vaak een bewuste keuze gemaakt voor onze peuterspeelzaal. Deze keuze heeft veelal te maken met de protestants christelijke identiteit die de peuterspeelzaal heeft.

Het is dus zowel voor ons als voor de (toekomstige) ouders/verzorgers belangrijk dat er op verschillende manieren informatie over onze peuterspeelzaal aangeboden wordt. Dit gebeurt onder andere door:

- Website, hierop staat informatie over de doelstellingen van de peuterspeelzaal. Daarnaast staat er praktische informatie op, onder andere over financiën en vakanties, namen van leidsters, bestuur en oudercommissie.
- Bij de plaatsingsovereenkomst ontvangen de ouders/verzorgers de voorwaarden. Voor ouders van kinderen met een VVE-indicatie is er een aparte plaatsingsovereenkomst. Deze is in overleg met de gemeente Woudenberg en met de collega's van SNO-mini's tot stand gekomen.
- De nieuwsbrief, deze verschijnt vier maal per jaar digitaal; hierin staat wat er de achterliggende periode is gedaan met de kinderen. De vertelde Bijbelverhalen worden beschreven, evenals ook de thema's die behandeld zijn. Daarnaast is er ruimte voor mededelingen van het bestuur, geboortes van broertjes en zusjes enz. Tevens bevat deze de huisregels.
- Bij elk nieuw thema ontvangen alle ouders een themabrief met uitleg en tips.
- Via briefjes worden ouders/verzorgers op de hoogte gesteld van verschillende activiteiten, zoals de komst van de fotograaf, het uitje en dergelijke.
- Op Facebook is regelmatig een update te vinden over bijvoorbeeld het Thema met wat gemaakte foto's.
- Eens per anderhalf jaar wordt er een ouderavond belegd waar ouders (financiële) informatie krijgen en een willekeurig informatief thema behandeld wordt, vaak door middel van een spreker.
- Vanuit het consultatiebureau worden de peuterspeelzalen gepromoot.

De ouders van de VVE-kinderen ontvangen na iedere woensdagmiddag, vaak al dezelfde avond, een mail. In deze mail zit als bijlage een verslagje met daarbij wat foto's om beeld te geven aan de ouders wat er die woensdagmiddag is gedaan, aangeboden en geleerd.

In de mail die de ouders ontvangen worden ze gestimuleerd om ook thuis met hetgeen aangeboden is te oefenen en worden er voorbeelden aangereikt waarmee en hoe ouders kunnen oefenen.

Voor de VVE-ouders worden er enkele ouderbijeenkomsten aan het begin van het woensdagmiddagdeel georganiseerd (ongeveer vier per jaar). Op deze bijeenkomsten

wordt duidelijk gemaakt wat en hoe er op de VVE-groep gewerkt wordt. In deze bijeenkomsten is er aandacht voor het belang van voorlezen en geeft de leidster tips. De VVE-leidster heeft contact met de logopedistes van de VVE-peuters om zo met elkaar af te stemmen waarmee geoefend wordt en geoefend kan worden (De logopedistes ontvangen dezelfde mail als de ouders) met het verslag van de woensdagmiddag.

In de praktijk blijkt dat de geboden informatie voldoende is voor de ouders. Als er toch nog vragen zijn, zijn de leidsters meestal het eerste aanspreekpunt. Zij kunnen ouders/verzorgers waar nodig doorverwijzen naar een van de bestuursleden of oudercommissieleden.

5.3 Informatie over het kind

De kinderen op de peuterspeelzaal worden op verschillende manieren gevolgd in hun ontwikkeling. Hiervan worden de ouders/verzorgers op de hoogte gesteld.

De leidsters observeren de kinderen voortdurend. Bij opvallend gedrag, ziekte of iets dergelijks, wordt dit uitgewisseld bij het halen en brengen van de peuter. Deze 'gesprekjes bij de deur' gaan alleen over kleine, vaak praktische dingen, zoals: het kind is bijna jarig en is nogal opgewonden, hangerigheid of ziekte, het kind is gevallen etc.

Alle peuters worden in principe rond het derde jaar en rond het vierde jaar geobserveerd aan de hand van een observatieformulier. De ouders/verzorgers geven hiervoor schriftelijk toestemming als ze hun kind voor de eerste keer brengen. Het ingevulde observatieformulier wordt overlegd aan de ouders, en indien ouders/verzorgers hiermee instemmen, besproken in een 10-minutengesprek.

Doel van deze observatie is het signaleren van eventuele ontwikkelingsachterstanden. De gesprekken zijn bedoeld als verduidelijking hiervan. Daarnaast kunnen ouders/verzorgers in het gesprek doorverwezen worden naar een instantie die hun kind hulp kan geven. Het gesprek heeft dus een verduidelijkende functie, en daarnaast eventueel een doorverwijzende functie. Wij kunnen ouders/verzorgers overigens alleen adviezen geven. Zij nemen zelf de beslissing over verder te nemen stappen. Vertrouwelijke informatie over kinderen wordt alleen uitgewisseld tussen de vaste leidsters en ouders/verzorgers. Andere leidsters en bestuursleden krijgen deze informatie niet onder ogen. Overleg met andere instanties (consultatiebureau, logopediste) gebeurt alleen met toestemming van de ouders/verzorgers, of in casusvorm (zonder de naam van het kind te noemen). Bij vermoeden van kindermishandeling worden ouders/verzorgers ingelicht volgens het protocol 'kindermishandeling' waarin de meldcode is ingebed.

Ook de scholing van de leidsters wordt op deze onderwerpen steeds gevolgd. Zo wordt er binnen de opleiding Piramide veel aandacht besteed aan de diverse ontwikkelingsgebieden van het kind en wordt de bijbehorende Bosos-observatielijst geïmplementeerd vanuit de methodiek.

Ten aanzien van de meldcode is er, in samenwerking met het CJG (Amersfoort) een training verzorgd aan leidsters die belast zijn met de meldingen en de registratie van signalen in de verwijsindex. We zijn daar dan ook op aangesloten. De verwijsindex brengt het hulpverleningsnetwerk rondom een kind in kaart.

5.4 Opvoedingsuitwisseling en -ondersteuning

Wij vinden het onze taak om ouders/verzorgers ondersteuning te bieden bij de opvoeding van hun kind(eren). Dit gebeurt al regelmatig in de 'gesprekjes bij de deur'. Kleine vragen waar ouders/verzorgers mee zitten, kunnen op die manier besproken worden. Als de vraag

wat uitgebreider is, kunnen wij ouders/verzorgers doorverwijzen naar coöperatie 'De Kleine Schans' in Woudenberg. Het sociaal team is onderdeel van 'De Kleine Schans'. Indien gewenst kan er een afspraak worden gemaakt voor een gesprek.

5.5 Invloed van ouders/verzorgers

Op verschillende manieren kunnen ouders/verzorgers meedenken en meedoen op onze peuterspeelzaal. Meedenken kan voornamelijk door zitting te nemen in het bestuur. Ons bestuur bestaat grotendeels uit ouders/verzorgers. Dit is een bewuste keuze, omdat hierdoor de lijnen naar de praktijk heel kort blijven en de betrokkenheid groot is. Er is ook een oudercommissie. Alle ouders/verzorgers krijgen de mogelijkheid om het (financiële) jaarverslag in te zien. Ook worden er ouderavonden georganiseerd om ouders/verzorgers op de hoogte te houden van de ontwikkelingen van het peuterspeelzaalwerk. Op praktisch gebied wordt er dankbaar gebruik gemaakt van de inzet van ouders/verzorgers. Twee keer per jaar wordt al het speelgoed schoongemaakt. Verder assisteren ouders/verzorgers bij het jaarlijkse uitje.

Voor de wat grotere klussen (zoals het plein vernieuwen, ophangen van planken etc.) is het moeilijker om hulp te vinden. Daartoe is er nu al enkele malen een beroep gedaan op de actie via NL doet.

Wij vinden het prettig en ook belangrijk dat we bij verschillende dingen hulp krijgen van ouders. Het bevordert de onderlinge band en de betrokkenheid bij de peuterspeelzaal.

5.6 Wenbeleid

Nieuwe kinderen worden, samen met hun ouders, uitgenodigd voor een open morgen. Ze kunnen hier de ruimte komen bekijken, spelen en kennismaken met de leidsters.

Indien wenselijk mogen ouders vóór de daadwerkelijke plaatsingsdatum, een keer komen kijken met hun peuter op de morgen dat het kind geplaatst zal worden (in de toekomstige groep met de eigen leidsters).

De eerste keer kunnen ouders een poosje blijven (af te stemmen met de aanwezige leidsters) om bijvoorbeeld nog even samen met hun kind een spelletje te doen of puzzel te maken.

Hoofdstuk 6: Externe contacten

6.1 Basisscholen

Er is regelmatig contact met de basisscholen in Woudenberg (en indien nodig ook die van buiten Woudenberg). Zo wordt door de leidster het overdrachtsformulier van de vierjarige peuter persoonlijk op de desbetreffende basisschool afgeleverd en indien noodzakelijk mondeling toegelicht.

Ook bezoekt de leidster 1 tot 2 maal per jaar de verschillende basisscholen van Woudenberg waar de peuters van De Ark naar toe zijn gegaan. Hier vindt dan een gesprek plaats met de IB-er en de leerkracht van de school. Samen met de leidster van 'De Ark' wordt gekeken naar het overdrachtsformulier en besproken hoe het verder met de kinderen gaat. Ook wordt er informatie uitgewisseld die in het belang is voor een duidelijke samenwerking, wat ten goede komt aan de peuters en basisschoolkinderen.

Wanneer de verwachting is dat een kind extra begeleiding nodig heeft op de basisschool kan de leidster met ouders en Sociaal Team daarover in gesprek. Vervolgens kan het Sociaal Team contact leggen met het samenwerkingsverband de Eem, om er voor te zorgen dat het kind op de basisschool de begeleiding krijgt die past bij het kind.

6.2 Consultatiebureau

Ook met het consultatiebureau van Woudenberg wordt contact onderhouden. De leidsters bezoeken het consultatiebureau tweemaal per jaar en kunnen er met eventuele vragen tussendoor terecht.

Indien een kind via het consultatiebureau met een zogeheten VVE-indicatie wordt doorverwezen naar de peuterspeelzaal krijgt het voorrang op de wachtlijst. Dit zijn meestal kinderen die een achterstand hebben in hun ontwikkeling. De ouders/verzorgers nemen dan zelf contact op met de peuterspeelzaal voor een aanvraag voor plaatsing.

6.3 Jeugdoverleg

De gemeente Woudenberg heeft in haar toekomstvisie aangegeven dat het de onderlinge samenwerking tussen voorzieningen voor kinderen wil stimuleren. Zij heeft daarvoor het casuoverleg gestart. Ook De Ark neemt standaard deel aan dit overleg. De Ark vindt het belangrijk om op deze manier ook andere instanties te leren kennen, zodat ze sneller de eerder genoemde zorgroutes kunnen maken.

De vergaderingen van het overleg worden bezocht door een vaste leidster van De Ark, de leidster is zo in de gelegenheid om de ontwikkeling van kinderen, waar er vragen of zorgen zijn met betrekking tot de ontwikkeling, te delen met andere professionals en waar nodig tot een doorverwijzing te komen.

6.4 Opleidingen (stagiaires)

De Ark geeft stagiaires de mogelijkheid om leer- en praktijkervaring op te doen op de peuterspeelzaal. De Ark neemt deel aan het Beroeps Praktijk Vormingsplan. Een leerling wordt begeleid door een daartoe aangewezen leidster van De Ark. Wij zijn een SBB-erkend leerbedrijf.

Uitgangspunten

Het doel van het opleiden

- De Ark wil leerlingen de mogelijkheid bieden om door middel van stage te ontdekken of hij/zij de goede opleiding gekozen heeft en de mogelijkheden in zich heeft om het

geleerde op de opleiding in praktijk te kunnen brengen. Verder wil ze leerlingen enthousiast maken voor het beroep van peuterspeelzaalleidster.

- De Ark heeft een erkenning van het Landelijk orgaan beroepsonderwijs SBB en is opgenomen in het register voor: Helpend Welzijn en Sociaal Pedagogisch Werker niveau 3 en 4.
- De leerling werkt met alle leidsters samen. Deze zijn dus op het gebied van samenwerken medeverantwoordelijk voor de leerervaringen van de stagiaire. Hoofdverantwoordelijk is de stagecoördinator/praktijkbegeleider van De Ark.
- Er is per dagdeel de mogelijkheid om maximaal 1 stagiaire per leidster te plaatsen en te begeleiden.
- De stagebegeleider (die tevens coördineert) maakt de leerling wegwijs in het gebouw, vertelt hoe men gewend is met peuters te werken en om te gaan en vertelt wat men wel en niet verwacht van de leerling (geen problemen van peuters met ouders/verzorgers bespreken, taalgebruik passend bij een christelijke peuterspeelzaal, verzorgd kleden, enz.).
- De praktijkbegeleider maakt in goed overleg met de leerling (en indien noodzakelijk met de school) afspraken over de begeleiding.
- De leerling wordt de mogelijkheid geboden om na overleg, met de praktijkbegeleider de opdrachten van school binnen de stageplaats uit te voeren. Dit gebeurt onder begeleiding van de praktijkbegeleider en/of andere aanwezige leidsters.
- Gestreefd wordt naar een open verhouding tussen leerling en praktijkbegeleider, zodat er een goede sfeer is om te kunnen leren (goed en stimulerend leerklimaat).

De Ark verwacht van de leerling die ze begeleidt, dat:

- De leerling een minimum leeftijd van 15 jaar heeft.
- De leerling zelf contact opneemt met de stagecoördinator/praktijkbegeleider van De Ark (na toestemming van de school die hij/zij bezoekt).
- De leerling een afspraak maakt voor een kennismakingsgesprek.
- De leerling zelf verantwoordelijk is voor het tijdig aanleveren van boeken/instrumenten en verslagen.
- De praktijkbegeleider kijkt of er tijdens de gevraagde periode een stageplek beschikbaar is.
- Zij richt zich met de begeleiding op de opdrachten die de leerling via school aanbiedt (praktijkboek en leerplaatsprofiel worden als uitgangspunt genomen bij de begeleiding).

Beoordeling van de stagiaire

In goed overleg met de leerling, maakt de praktijkbegeleider afspraken met betrekking tot het beoordelen van verslagen/opdrachten en functioneren van de leerling.

In overleg met de school, leerling en praktijkbegeleider vinden er evaluatiemomenten plaats. Evaluatie- en beoordelingsinstrumenten en beoordelingscriteria worden door school aangeboden en gevolgd. De praktijkbegeleider informeert of de andere leidsters tevreden zijn over het functioneren van de leerling. Als de andere leidsters problemen ondervinden met de leerling worden deze doorgegeven aan de praktijkbegeleider. Zij beoordeelt samen met de leerling en de school de stage.

De praktijkbegeleider informeert leidsters over leerlingen, de periode en het leerniveau van degenen die stage hebben aangevraagd. De praktijkbegeleider heeft contact met de school over:

- De afstemming theorie en praktijk.
- Werkbaarheid praktijkboek en beoordelingscriteria, terugkomdagen school en evaluatiedata.
- De beschikbaarheid van een stageplaats.
- Het functioneren van de leerling.

6.5 Personeel

Het personeel van De Ark bestaat uit in principe uit zeven professionele beroepskrachten. Er wordt gewerkt op ambitieniveau 2 hetgeen inhoudt dat er altijd twee beroepskrachten aanwezig zijn op een groep van maximaal 16 kinderen.

Er kan per groep maximaal één stagiaire per leidster werken. Na overleg is er een enkele keer een extra stagiaire voor één dag of bijvoorbeeld snuffelstage. De stagiaires zijn boventallig en dragen nooit verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen in een groep, zij worden aangestuurd en begeleid door de vaste krachten. Er is dus geen sprake van een structurele ondersteuning omdat er niet altijd voor elke groep gedurende het hele jaar een stagiaire wordt aangenomen. De leidsters draaien de groepen in tweetallen, incidenteel is er een stagiaire aanwezig.

De leidsters nemen jaarlijks deel aan een kinder-EHBO herhalingscursus en VVE-herhalingscursus.

Bij ziekte of verhindering is er een onderling vangnet afgesproken. De leidster die niet kan werken zorgt voor vervang door een van de collega's. Mocht de situatie zich voordoen dat er echt maar één leidster aanwezig kan zijn, dan worden de ouders vooraf gebeld dat er op dat betreffende dagdeel geen peuterspeelzaalwerk kan plaatsvinden. Dit is de afgelopen jaren in de praktijk nooit voorgekomen.

Er draaien soms ook vrijwilligers mee op De Ark. Tot nu toe is dat structureel een en dezelfde vrijwilligster. We willen de groepen ook veilig, voorspelbaar en overzichtelijk houden voor de kinderen en hebben geen ambitie om met heel veel meer vrijwilligers te gaan werken. De diverse vrijwillige bestuursleden leveren zo ook allemaal een eigen bijdrage (van klussen doen, tot post rondbrengen en het verzorgen van de nieuwsbrief).

6.6 Het vier-ogen-principe

Om ervoor te zorgen dat er altijd een volwassene mee kan kijken met de beroepskrachten, heeft De Ark een aantal maatregelen getroffen om het vier-ogen-principe te kunnen borgen.

Er zijn altijd twee beroepskrachten aan het werk op een groep van 16 kinderen.

Er zijn geen ruimtes waar de kinderen verblijven die aan het zicht van de groepsruimte zijn onttrokken. Vanuit de groepsruimte kan het kind in het toilet gezien worden door een raam en het hele buitenterrein is ook vanuit de groepsruimte te overzien. Naast de eigen beroepskrachten is er met de kinderdagopvang afgesproken dat we te allen tijde bij elkaar binnen kunnen lopen en zijn tussendeuren dan ook niet op slot. Verder is er een sleutel van het buitenhek en de toegangsdeur aanwezig bij het bestuur, zodat ook altijd iemand van buitenaf het pand kan betreden. De stagiaire en vrijwilligster werken altijd boventallig en onder direct toezicht van de beroepskrachten. Alle aanwezige volwassenen zijn in het bezit van een geldige Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

Hoofdstuk 7: Toetsing en evaluatie van het pedagogisch beleidsplan

Dit pedagogisch beleidsplan is een groeidocument. Het plan kan in de loop van de tijd worden aangevuld met onderwerpen die zijn blijven liggen of met nieuwe ontwikkelingen binnen de peuterspeelzaal. Het is ook mogelijk dat er tegenstrijdigheden in het beleidsplan worden ontdekt of dat een onderdeel in de praktijk niet werkbaar blijkt te zijn.

Om een pedagogisch beleidsplan actueel te houden is het nodig het plan regelmatig te evalueren. Er kan dan worden gekeken of het nog klopt met de huidige manier van werken en of alle belangrijke informatie erin staat.

Per 2019 is er de verplichting voor o.a. peuteropvang organisaties om een pedagogisch beleidsmedewerker en coach aan te stellen. Deze beleidsmedewerker/coach is iemand anders dan de pedagogisch medewerkers die op de peuterspeelzaal voor uw kind zorgen. Deze functie kenmerkt zich door het ontwikkelen, vertalen en implementeren van het pedagogische beleid binnen de organisatie. Ook heeft de coach een actieve rol in de verbetering van de pedagogische kwaliteit van dienstverlening en professionele ontwikkeling van de pedagogische medewerkers. De pedagogische beleidsmedewerker/coach fungeert als spil tussen het pedagogische beleid en de uitwerking hiervan.

Peuterspeelzaal De Ark huurt een erkend coach in op zzp-basis. Zij zal 50 uur per jaar besteden aan de implementatie van het pedagogische beleidsplan op de werkvloer en 20 a 30 uur per jaar aan coaching van de pedagogische medewerkers. Dit is berekend door een berekeningstool van de Rijksoverheid.

Als u pedagogische vragen heeft, stel ze aan de pedagogische medewerker van uw kind. Hebt u een vraag voor de pedagogisch medewerker/ coach, informeer dan even bij een van de leidsters op de groep.

Bijlage 1: observatieformulier 3 jaar

Naam kind		Geboortedatum kind
Observatiedatum		Aantal dagdelen dat het kind aanwezig is
Observatie uitgevoerd door		

Observatieformulier

Peuterspeelzaal De Ark

G=goed   T=twijfel   A= aandachtspunt
Taal- en spraakontwikkeling

Moedertaal van het kind is: .....

G	T	A	Nr	
			1a	Het kind begrijpt mondelinge opdrachten/volgt instructies op
			1b	Het kind praat spontaan met andere kinderen
			1c	Het kind praat spontaan met de leidsters
			1d	Het kind reageert op wat anderen zeggen of doen (verbaal/non verbaal)
			1e	Het kind geeft antwoord op vragen
			1f	Het kind kan door taal duidelijk maken wat het bedoelt
			1g	Woordenschat, het kind kent woorden en maakt zinnen van drie woorden of meer
			1h	Het kind is goed verstaanbaar

Opmerkingen bij taal- en spraakontwikkeling:

Sociale ontwikkeling

G	T	A	Nr	
			2a	Het kind neemt gemakkelijk afscheid van zijn/haar ouders
			2b	Het kind zoekt contact met andere kinderen (verbaal/non verbaal)
			2c	Het kind zoekt contact met leidsters (verbaal/non verbaal)
			2d	Het kind kan enige tijd zonder aandacht van de leidster
			2e	Het kind kan wachten op zijn/haar beurt
			2f	Het kind kan regels hanteren
			2g	Het kind toont blijdschap (verbaal/non verbaal)
			2h	Het kind kan omgaan met boosheid en drift
			2i	Het kind heeft vertrouwen in zijn/haar eigen kunnen
			2j	Het kind kan voor zichzelf opkomen
			2k	Het kind kan materiaal afstaan
			2l	Het kind kan zich aanpassen aan het spel van anderen/kan samen spelen
			2m	Het kind kan een ruimte delen met een ander kind

			2n	Het kind wordt geaccepteerd door andere kinderen in de groep
			2o	Het kind krijgt weinig ruzie/conflicten

Opmerkingen bij sociale ontwikkeling:

Motorische ontwikkeling

G	T	A	Nr	
			3a	Grove motoriek (klimmen, klauteren, fietsen, rennen, enz.)
			3b	Fijne motoriek (kleuren, legpuzzels, enz.)

Opmerkingen bij motorische ontwikkeling:

Motivatie, concentratie, speel- en leergedrag

G	T	A	Nr	
			4a	Het kind doet met alle activiteiten mee
			4b	Het kind heeft plezier in de activiteiten
			4c	Het kind kiest zelf activiteiten/neemt initiatief
			4d	Het kind kiest zelf verschillende materialen
			4e	Het kind gaat zorgvuldig met de materialen om (niet gooien, stuk maken, enz.)
			4f	Het kind is aandachtig bezig
			4g	Het kind kan langere tijd met iets spelen
			4h	Het kind pakt informatie op
			4i	Het kind geeft reacties van enthousiasme tijdens spel (verbaal/non verbaal)
			4j	Het kind speelt met fantasie/creativiteit
			4k	Het kind luistert naar anderen (kring)
			4l	Het kind komt niet vermoeid over/heeft energie

Opmerkingen bij motivatie, concentratie, speel- en leergedrag:

Zelfstandigheid				
------------------------	--	--	--	--

G	T	A	Nr	
			5a	Het kind kan kleine opdrachtjes uitvoeren
			5b	Het kind vraagt weinig hulp
			5c	Het kind hoeft weinig te worden geholpen
			5d	Het kind kan zelf opruimen
			5e	Het kind is zindelijk

Opmerkingen bij zelfstandigheid:

--

Algemene indruk/eventuele extra voorzieningen (fysiotherapie, logopedie, enz.)

--

Naam ouder/verzorger:

Handtekening

Bijlage 2: Observatieformulier 4 jaar + overdracht

Overdrachtsformulier

Peuterspeelzaal De Ark

Naam kind		Geboortedatum kind	
Observatiedatum		Aantal dagdelen dat het kind aanwezig is	
Observatie uitgevoerd door			

G=goed   A= Aandachtspunt

Taal- en spraakontwikkeling

G	A	Nr	
		1a	Het kind begrijpt mondelinge opdrachten
		1b	Het kind praat spontaan met andere kinderen
		1c	Het kind praat spontaan met de leidsters
		1d	Het kind kan door taal duidelijk maken wat het bedoelt
		1e	Het kind heeft een goede woordenschat
		1f	Het kind maakt goede zinnen
		1g	Het kind is goed verstaanbaar

Opmerkingen bij taal- en spraakontwikkeling:

--

Sociale ontwikkeling

G	A	Nr	
		2a	Het kind zoekt contact met andere kinderen (verbaal/non verbaal)
		2b	Het kind zoekt contact met leidsters (verbaal/non verbaal)
		2c	Het kind kan samen spelen met andere kinderen
		2d	Het kind kan wachten op zijn/haar beurt
		2e	Het kind kan regels hanteren
		2f	Het kind wordt geaccepteerd door andere kinderen in de groep
		2g	Het kind voelt zich op zijn/haar gemak
		2h	Het kind heeft vertrouwen in zijn/haar eigen kunnen
		2i	Het kind kan voor zichzelf opkomen

Opmerkingen bij sociale ontwikkeling:

--

Motorische ontwikkeling

G	A	Nr	
		3a	Grove motoriek (klimmen, klauteren, fietsen, rennen, enz.)
		3b	Fijne motoriek (kleuren, legpuzzels, enz.)

Opmerkingen bij motorische ontwikkeling:

--

Motivatie, concentratie, speel- en leergedrag
--

G	A	Nr	
		4a	Het kind doet met alle activiteiten mee
		4b	Het kind is aandachtig bezig/kan langere tijd met iets spelen
		4c	Het kind kan zich concentreren bij de opdrachten
		4d	Het kind kiest zelf activiteiten/neemt initiatief
		4e	Het kind heeft plezier in de activiteiten
		4f	Het kind pakt informatie op

Opmerkingen bij motivatie, concentratie, speel- en leergedrag:

--

Zelfstandigheid

G	A	Nr	
		5a	Het kind kan zelf zijn jas aandoen
		5b	Het kind kan alleen naar het toilet
		5c	Het kind kan kleine opdrachtjes uitvoeren

Opmerkingen bij zelfstandigheid:

--

Algemene indruk/eventuele extra voorzieningen (fysiotherapie, logopedie, enz.)

Hierbij geef ik toestemming om de gegevens op dit formulier door te geven aan de
..... (naam school)

Naam ouder/verzorger:

Handtekening